

Rahandusministeerium
info@fin.ee

Sotsiaalministeerium
info@sm.ee

Meie 14.03.2023 nr 4/47

Ettepanekud töötaja tervise edendamiseks tehtud teatud kulutuste erisoodustusmaksu alt vabastamiseks

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja (edaspidi: Kaubanduskoda) hinnangul peaksid tööandjatel olema tänasest avaramad võimalused, et toetada oma töötajate tervise edendamist, sh nii vaimsete kui ka füüsiliste tervisehädade ennetamist ja leevendamist. Seetõttu pöördume Rahandusministeeriumi ja Sotsiaalministeeriumi poole ettepanekuga tõsta töötaja tervise edendamiseks tehtavate kulutuste maksuvaba piirmäära praeguselt 100 eurolt 250 euroni töötaja kohta kvartalis. Lisaks teeme ettepaneku täiendada tervise edendamiseks tehtavate maksuvabade kulutuste nimekirja tervishoiuteenuste ja massaažiteenuste kulutustega.

Järgnevalt selgitame lähemalt, (I) milline on tänane õiguslik olukord seoses tervise edendamiseks tehtavate kulutuste maksustamisega, (II) millist probleemi soovime ettepaneku abil lahendada, (III) esitame muudatusettepaneku tulumaksuseaduse § 48 lg 5⁵ muutmiseks, (IV) selgitame lähemalt oma muudatusettepanekut ning (V) kirjeldame muudatusega kaasneva võivaid mõjusid.

I Tänapäevane õiguslik olukord

Tööandjal on tulumaksuseaduse kohaselt lubatud töötaja tervise edendamiseks tehtud kulutusi teha tulu- ja sotsiaalmaksuvabalt kahel juhul.

1. Tulumaksuseaduse § 32 lõike 2 kohaselt on kulu ettevõtlusega seotud, kui see on tehtud maksustamisele kuuluva ettevõtlustulu saamise eesmärgil või on vajalik või kohane sellise ettevõtluse säilitamiseks või arendamiseks ning kulu seos ettevõtlusega on selgelt põhjendatud, samuti kui see tuleneb töötervishoiu ja tööohutuse seaduse § 13 lõikest 1. Ettevõtlusega seotud kuluks loetakse ka muud kulud, mis tulenevad töötervishoiu ja tööohutuse seaduse teistest sätetest või muudest töötervishoiualastest õigusaktidest.
2. Tulumaksuseaduse § 48 lg 5⁵ kohaselt ei maksustata erisoodustusena järgmisi töötaja tervise edendamiseks tehtavaid kulutusi 100 euro ulatuses töötaja kohta kvartalis, kui tööandja on neid võimaldanud kõikidele töötajatele:
 - 1) avaliku rahvaspordiürituse osavõttu;

ESTONIAN CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY / ЭСТОИНСКАЯ ТОРГОВО - ПРОМЫШЛЕННАЯ ПАЛАТА
TOOM-KOOLI 17, 10130 TALLINN / REG NO 80004733 / TEL: +372 604 0060 / KODA@KODA.EE / WWW.KODA.EE / WWW.ENTERPRISE-EUROPE.EE

EESTI KAUBANDUS-TÖÖSTUSKODA ON SUURIM ETTEVÕTJAJD ESINDAV ORGANISATSIOON EESTIS, Kuhu kuulub ligi 3500 ettevõtet, kellest enamik on väikese- ja keskmise suurusega. KAUBANDUSKOJA LIIKMED ANNAVAD ÜLE 40 PROTSENDI EESTI ETTEVÕTETE KÄIBEST, LIGI 40 PROTSENDI PUHASKASUMIST JA TASUVAD ÜLE 40 PROTSENDI RIIKLIKEST MAKSUDEST. KAUBANDUSKODA ESINDAB JA KAITSEB KÕIGI ETTEVÕTJATE ÜHISHUVE NING ON MITTERIIKLIK JA APOLIITILINE ORGANISATSIOON.

- 2) sportimis- või liikumispaiga regulaarse kasutamisega otseselt seotud kulutusi;
- 3) tööandja olemasolevate spordirajatiste ülalpidamiseks tehtavaid kulutusi;
- 4) kulutusi tervishoiukorralduse infosüsteemi kantud või vastavat kutsetunnistust omava taastusarsti, füsioterapeudi, tegevusterapeudi, logopeedi või kliinilise psühholoogi teenustele;
- 5) ravikindlustuslepingu kindlustusmakset.

Muudel juhtudel maksustatakse tööandja tehtud kulutused töötaja tervise edendamiseks erisoodustusena.

II Probleemi olemus

a) Maksuvabade kulutuste loetelu on liiga kitsas.

Kehtiva regulatsiooni (tulumaksuseaduse § 48 lg 5⁵) üheks kitsaskohaks on see, et see võimaldab tööandjal maksuvabalt hüvitada vaid väga väikese osa töötaja tervise edendamise kulutustest. Erisoodustusena ei maksustata peamiselt sportimise ja füüsilise aktiivsusega seotud kulutusi. Samas muid kulutusi, mida tööandja tahab teha töötaja tervise edendamiseks, näiteks tervisehädade ennetamiseks ja õigeaegselt avastamiseks, loetakse üldreeglina erisoodustuseks, millelt tööandja peab tasuma tulu- ja sotsiaalmaksu.

Oleme saanud nii tööandjatelt kui ka töötajatelt tagasisidet, et tööandjad on valmis pakkuma tervise edendamisega seotud kulutuste hüvitamise võimalust, kuid töötajad ei kasuta seda, sest tänane maksuvabade kulutuste loetelu on väga piiratud. Seega maksuvabade kulude kitsas loetelu on üheks põhjuseks, miks täna ei kasutata seda võimalust rohkem nii tööandjate kui ka töötajate poolt. Meie hinnangul ei võta praegune maksuvabade kulude loetelu piisavalt arvesse, et erineva vanuse ja erinevate huvidega töötajad vajavad ja soovivad erinevaid tegevusi oma tervise edendamiseks.

b) Maksuvaba piirmäära ostujõud on märkimisväärselt vähenenud.

Viimaste aastate kiire inflatsiooni tulemusena on vähenenud 100 euro ostujõud ning see jätkub ka lähiaastatel. Töötaja tervise edendamise maksuvaba piirmäär 100 eurot kvartalis kehtib alates 2018. aasta 1. jaanuarist. Alates 2018. aasta algusest kuni 2023. aasta veebruarini on tarbijahinnaindeks kasvanud ligi 40 protsenti ning see protsess jätkub ka sel ja järgnevatel aastatel. Näiteks Eesti Panga 2022. aasta detsembris avaldatud majandusprognoosi kohaselt on inflatsioon 2023. aastal 9,3 protsenti ning järgmisel kahel aastal vastavalt 2,8 ja 2,2 protsenti.

Kuna maksuvaba piirmäära ostujõud on märgatavalt langenud, siis see võib olla üheks põhjuseks, miks osad töötajad ei kasuta tööandja pakutavat tervise edendamisega seotud kulutuste hüvitamise võimalust.

III Muudatusettepanek

Teeme ettepaneku muuta tulumaksuseaduse § 48 lõike 5⁵ sõnastust ja sõnastada see järgmiselt:

„(5⁵) Erisoodustusena ei maksustata järgmisi töötaja tervise edendamiseks tehtavaid kulutusi 250 euro ulatuses töötaja kohta kvartalis, kui tööandja on neid võimaldanud kõikidele töötajatele:

- 1) avaliku rahvaspordiürituse osavõtutasu;
- 2) sportimis- või liikumispaiaga regulaarse kasutamise otseselt seotud kulutusi;
- 3) tööandja olemasolevate spordirajatiste ülalpidamiseks tehtavaid kulutusi;
- 4) kulutusi tervishoiukorralduse infosüsteemi kantud või vastavat kutsetunnistust omava taastusarsti, massööri, massaažiterapeudi, füsioterapeudi, tegevusterapeudi, logopeedi või kliinilise psühholoogi teenustele;
- 5) ravikindlustuslepingu kindlustusmakset;
- 6) tervishoiuteenuste kulutusi.

IV Ettepaneku selgitused

1) Maksuvaba piirmäära tõstmine

Kaubanduskoda teeb ettepaneku tõsta tervise edendamiseks tehtavate kulutuste maksuvaba piirmäära praeguselt 100 eurolt vähemalt 250 euroni kvartalis töötaja kohta. See on ca 83 eurot ühes kuus ja 1000 eurot aastas.

Maksuvaba piirmäära tõstmine on vajalik seetõttu, et võrreldes piirmäära jõustumise ajaga on tarbijahinnaindeks kasvanud ligi 40 protsenti. Kui laiendada maksuvaba piirarvu alla minevate kulutuste loetelu tervishoiuteenuste kulutustega, siis on piirmäära tõstmine vajalik ka selleks, et tööandjad saaksid hüvitada täiendavaid kulutusi, mis täna ei lähe piirmäära arvestusse.

Kaubanduskoda viis 2022. aasta septembris ettevõtete seas läbi küsitluse, et saada teada, kui suur peaks ettevõtete hinnangul olema maksuvaba piirmäär. Saadud vastuste keskmine tulemus oli ca 250 eurot kvartalis töötaja kohta. 52 protsenti vastanutest leidsid, et piirmäär peaks olema 250 eurot või kõrgem, kusjuures veidi üle veerandi vastanutest toetas ettepanekut tõsta piirmäär vähemalt 300 euroni.

Ka mitmed erakonnad tõid oma 2023. aasta Riigikogu valimiste programmides välja maksuvaba piirmäära tõstmist. Näiteks Eesti 200 programmis on kirjas, et tõstame tööandja maksuvabalt hüvitatava tervise- ja sporditoetuse 1200 euroni aastas. Sotsiaaldemokraatliku Erakonna programmis on kirjas, et vabastame erisoodustusmaksust tööandja kulutused 800 euro ulatuses aastas töötaja tervise edendamiseks, spordiga tegelemiseks ning kultuurielamusteks.

2) Maksuvabade kulutuste loetelu laiendamine massaažiteenuste kulutustega

Teeme ettepaneku lisada maksuvabade kulutuste loetellu ka massööri ja massaažiterapeudi teenuse kulutused. Need kulutused oleksid maksuvabad üksnes siis, kui massöör või massaažiterapeut omab vastavat kutsetunnistust. Sama nõue kehtib praegu näiteks ka füsioterapeutide osas.

Kaubanduskoja liikmete seas läbi viidud küsitlus näitas, et nii ettevõtted ja ka nende töötajad peavad oluliseks, et maksuvaba piirmäära alt saaks katta ka massaažiteenuste kulutusi. Massaažiteenuste lisamine loetellu on vajalik, sest see on üheks võimaluseks, kuidas edendada töötajate tervist, sh ennetada või leevendada tervisehädasid.

Massööri kutsestandardis (Massöör, tase 5) on kirjas, et massööri töö on kliendi masseerimine tema füüsilise ja vaimse suutlikkuse taastamiseks, tervisehäirete ennetamiseks, organismi üldise vastupanuvõime tugevdamisele ja hea enesetunde saavutamisele kaasaitamiseks. Massaažiterapeudi töö on kutsestandardi (Massaažiterapeut, tase 6) kohaselt kliendi/patsiendi organismi häirunud funktsioonide taastamine, tervisehäirete ennetamine ja leevendamine parimal võimalikul viisil, toetades kliendi/patsiendi igapäevast elukvaliteeti.

3) Maksuvabade kulutuste loetelu laiendamine tervishoiuteenuste kulutustega

Teeme ettepaneku täiendada maksuvaba piirmäära alla minevate kulutuste loetelu ka tervishoiuteenuste kulutustega. Kui töötaja vajab tasulist tervishoiuteenust, siis võiks tööandjal olla õigus hüvitada töötajale maksuvaba piirmäära ulatuses tasulise tervishoiuteenuse kulud. Selline lahendus motiveeriks tööandjaid panustama töötajate tervisesse rohkem kui õigusaktid ette näevad. Eelkõige näeme vajadust selle järgi, et tööandjad saaksid maksuvaba piirmäära alt teha tänasest suuremas ulatuses kulutusi seoses tervisehäädade ennetamisega.

Tervishoiuteenuste kulutuste alla läheksid näiteks vaksineerimisega seotud kulutused. Kehtiva regulatsiooni kohaselt ei loeta vaksineerimise kulutusi erisoodustuseks üksnes juhul, kui riskianalüüsi tulemused näitavad, et töökeskkond on bioloogilistest ohuteguritest mõjutatud ning seetõttu peab tööandja tagama vaksineerimise võimaluse töötajatele, kes puutuvad kokku bioloogiliste ohuteguritega, mille vastu on olemas tõhus vaktsiin. Kui riskianalüüs ei too välja vaksineerimise vajadust, siis loetakse vaksineerimise kulutused erisoodustuseks, millelt tööandja peab tasuma tulu- ja sotsiaalmaksu. Seega võiks seadus võimaldada tööandjal maksuvaba piirmäära ulatuses hüvitada näiteks vaksineerimisega (gripivaktsiin, puukentsefaliidi vaktsiin jne) seotud kulutused, kui vaksineerimise vajadus ei tulene riskianalüüsist.

Tervishoiuteenuste kulutuste alla läheksid ka näiteks tasuliste terviseuuringute kulud. Hetkel ei loeta terviseuuringu kulutusi erisoodustuseks, kui terviseuuring on hõlmatud töötervishoiu ja tööohutuse seaduses sätestatud töötervishoiuteenusega. Muudel juhtudel loetakse terviseuuringu kulutused erisoodustuseks. Kaubanduskoja ettepaneku kohaselt võiks tööandjal olla õigus hüvitada maksuvaba piirmäära ulatuses töötajale ka terviseuuringu kulutused, näiteks tasulised vereanalüüsid ja koormustestid. Uuringutulemused aitavad töötajal saada paremat ülevaadet oma tervisest ning paremaid võimalusi tervise hoidmiseks ning parandamiseks, millel on omakorda laiem positiivne mõju, sh ka töömotivatsioonile ja pikemas perspektiivis ka töövõimele.

Kaubanduskoja ettepaneku elluviimisel oleks tööandjatel lubatud maksuvaba piirmäära raames hüvitada töötajatele näiteks ka tasulised eriarsti vastuvõetud ja hambaraviteenused. Ka selline võimalus aitaks haigusi varasemalt avastada ning juba tekkinud haiguseid kiiremini ravida.

Mõiste „tervishoiuteenus“ on täna laialdaselt kasutusel erinevates õigusaktides. Näiteks tervishoiuteenuste korraldamise seaduse § 2 lg 1 kohaselt on tervishoiuteenus tervishoiutöötaja tegevus haiguse, vigastuse või mürgistuse ennetamiseks, diagnoosimiseks ja ravimiseks eesmärgiga leevendada inimese vaevusi, hoida ära tema tervise seisundi halvenemist või haiguse ägenemist ning taastada tervist. Seega ei näe me olulist riski, et isikud saavad tervishoiuteenuse mõistest erinevalt aru ning

maksuvaba piirmäära alt soovitakse hüvitada kulutusi, mis tegelikkuses ei ole tervishoiuteenused.

Kuna maksuvaba piirmäär oleks Kaubanduskoja ettepaneku kohaselt 1000 eurot aastas ehk maksimaalselt ca 83 eurot kuus ühe töötaja kohta, siis ei näe me probleemi selles, et piirmäär kohaldub kõikidele tervishoiuteenustele. Kui leiame, et tervishoiuteenuse mõiste jääb liiga laiaks, siis oleme nõus arutama ka lahendust, kus maksuvaba piirmäära alla ei lisandu kõik tervishoiuteenused, vaid teatud osa neist, näiteks terviseuuringud, eriarsti vastuvõttud, vaksineerimisega seotud kulud.

V Muudatusega kaasneda võivad mõjud

1) Suureneb ettevõtete ja töötajate motivatsioon panustada tervise edendamisse.

Maksuvaba piirmäära tõstmine ja selle alla minevate kulutuste loetelu laiendamine aitavad tõsta ettevõtete motivatsiooni panustada senisest rohkem töötajate tervisesse. Sellele viitab ka Kaubanduskoja liikmete seas läbiviidud uuring, mille kohaselt leidis 93 protsenti vastanutest, et piirmäära tõstmine motiveerib nende ettevõtet senisest rohkem investeerima oma töötajate vaimse ja füüsilise tervise edendamisse.

Samuti leidis 90 protsenti vastanutest, et piirmäära tõstmine ajendab nende ettevõtte töötajaid oma vaimse ja füüsilise tervise eest rohkem hoolt kandma. Põhjus võib peituda selles, et kui ettevõtte tõstab töötaja palka näiteks 50 euro võrra, siis ei pruugi töötaja seda raha kasutada tervise edendamiseks. Kui tööandja pakub sama summa ulatuses võimalust kasutada seda raha sihtotstarbeliselt tervise edendamiseks, siis on suurem tõenäosus, et töötaja kasutab seda tervise edendamiseks.

2) Muudatusega kaasneb positiivne mõju inimeste tervisele.

Maksuvaba piirmäära tõstmine ja kulutuste loetelu laiendamine aitab kujundada positiivseid tervise edendamisega seotud harjumusi, ennetada tervisehädasid, avastada juba varakult haiguseid, takistada haiguste süvenemist ning kiirendada haiguste ravi. See aitab omakorda kaasa inimese tervena elatud aastate pikenemisele. Lisaks avaldab ettepanek positiivset mõju töötajate haiguspäevade vähendamisele. Seega kaasneks ettepanekuga positiivne mõju nii konkreetsete töötajate tervisele kui ka tervishoiule üleüldiselt, samuti ka tööhõivele, töösuhte olemusele ja sisule ning töötingimustele.

Kaubanduskoja ettepanek aitab kaasa ka strateegia „Eesti 2035“ eesmärkide saavutamisele. Näiteks on strateegias seatud olulisele kohale inimeste tervis. Üks strateegia sihtidest on tervist hoidev Eesti inimene, st inimene on terviseteadlik ning hoolitseb oma vaimse ja füüsilise tervise eest. Tervise hoidmist hinnatakse strateegia järgi muu hulgas elanike tervena elatud eluaastate, tööhõives ning spordis osalemise määra alusel. Maksuvaba piirmäära tõstmine aitab kaasa selle eesmärgi saavutamisele.

3) Muudatuse mõju riigieelarvele

Maksuvaba piirmäära tõstmine võib teatud määral vähendada riigile laekuvat tööjõumaksutulu. Samas leiame, et tööjõumaksutulu vähenemine võib olla üksnes lühiajaline ning selle mõju on väga marginaalne. Esiteks ei ole reaalne, et kõik tööandjad ja töötajad hakkavad maksuvaba piirmäära täies ulatuses koheselt kasutama. Lisaks ei pea me realistlikuks ka olukorda, et piirmäära tõstmisel jääb ära töötajate palgatõus või

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

tuleb väiksem palgatõus ja selle asemel võimaldab tööandja neil kasutada tervise- ja spordikulude soodustust. Pigem aitab piirmäära tõstmine tuua tervise edendamise valdkonda täiendavat ressursi, sest ettevõtted ei võta üldreeglina seda raha töötajate palgafondist. Juhime tähelepanu ka sellele, et meile teadaolevalt ei ole ka täna väga suur see summa, mida ettevõtted maksavad erisoodustuse pealt seoses töötaja tervise edendamise kulutuste hüvitamisega.

Lisaks juhime tähelepanu sellele, et muudatusega kaasneb pikemaajalisem positiivne mõju rahvatervisele. Kui tööandjad panustavad senisest enam töötajate tervisesse, siis muutub töötajate tervis tõenäoliselt ka üldiselt paremaks ning seeläbi vähenevad riigi kulutused tervishoiu- ja sotsiaalvaldkonda. Seega on ettepaneku näol tegemist meie hinnangul väga kuluefektiivse lahendusega inimeste tervise edendamiseks, millega ei kaasne riigieelarvele täiendavaid kulusid.

Loodame, et peate võimalikuks Kaubanduskoja ettepanekut arvesse võtta. Oleme valmis kohtuma ja oma ettepanekut lähemalt selgitama. Samuti oleme nõus arutama alternatiivseid sõnastusi tulumaksuseaduse § 48 lg 5⁵ muutmiseks.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/
Mait Palts
Peadirektor

Marko Udras
6040070 marko@koda.ee